

УДК 378.015.311:[811.111'276.6:61]:37.091.26
DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.96.13>

С. Є. Трезуб

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Г. В. Люшинська

викладач кафедри іноземних мов
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗУМІННЯ ФАХОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО ІСПИТУ КРОК 1 (АНГЛ. СУБТЕСТ)

Стаття присвячена особливостям підготовки до інтегрованого ліцензійного іспиту Крок 1 з англійського субтесту спеціальності 222 «Медицина» та аналізу існуючих типів вправ. Предметом дослідження є певна система вправ яка дозволить сформуувати у студентів-медиків уміння опрацювати фахову іншомовну інформацію та виконувати завдання різної складності на прикладі загально-медичного тексту «Mumps» і завдань до нього. Наголошено на структурованій та покроковій підготовці до іспиту. Кожний етап передбачає засвоєння певного вокабуляру за тематикою тексту; опрацювання загально-медичного тексту; виконання післятекстових вправ різного рівня складності, а саме від простого до більш складного; завдання в тестовому вигляді та вправи на словотворення. Така структура і подача навчального матеріалу дає гарний базис для формування, розвитку та реалізацію отриманих знань з лексики і граматики при підготовці до складання англійського субтесту з ліцензійного іспиту «Крок 1» за спеціальністю 222 «Медицина». Визначено зростаючий попит на підготовку до іспиту та ускладнення останнього з кожним роком. Наголошено на важливості формування кооперації з цього питання з клінічними кафедрами. Охарактеризовані особливості застосування післятекстових вправ. Проаналізовано різні види лексико-граматичних вправ, тестів різного рівня складності які спрямовані на розуміння та виокремлення певної інформації під час роботи з загально-медичним текстом за фахом. Особливо наголошується на важливості використання завдань з компонентами латинської мови, а саме клінічних терміноелементів, що допомагають сформуувати у студентів-медиків потужний активний фаховий лексичний запас. У статті приділяється особлива увага тестовому методу навчання та платформі TEAMS, що дозволяє студентам-медикам ефективно дистанційно відпрацювати певні лексико-граматичні явища самостійно. На нашу думку, вище окреслена стратегія підготовки майбутніх лікарів до англійського субтесту з ліцензійного іспиту Крок 1 за спеціальністю 222 «Медицина», запропонована робота з загально-медичним текстом та відповідна система вправ дає змогу останнім навчитись розуміти, аналізувати фахову інформацію за чотирма видами читання за невелику кількість часу та швидко обирати правильну відповідь.

Ключові слова: студенти-медики, ліцензійний іспит Крок 1, англійський субтест.

Постановка проблеми. Розвиток сучасних технологій, мережа інтернет, лікарські блоги відкривають необмежений доступ сучасному лікарю до джерел інформації. У той же час, всі ці чинники спонукають фахівця медицини до постійної самоосвіти, яка не можлива без володіння останнім навичками користування базами даних за фахом, здійснювання інформаційного пошуку, вилучення й опрацювання інформації з метою її подальшого використання у професійній діяльності. У вищезазначеному контексті володіння відповідними стратегіями пошуку, синтезу й аналізу відповідної інформації студентами-медиками набуває особливого значення.

Одним з найважливіших аспектів фахової підготовки студентів-медиків є робота з професій-

но-орієнтованою інформацією на іноземній мові, яка є підґрунтям до інтегрованого ліцензійного іспиту Крок 1 з англійського субтесту спеціальності 222 «Медицина» та виокремленні найефективніших завдань, засобів і методів.

Постійно зростаюче значення ліцензійного іспиту Крок 1 в медичних вишах, а саме, підготовка студентів-медиків до англійської частини, дозволила нам проаналізувати особливості даного аспекту. Успішне складання англійського субтесту Крок 1 за спеціальністю 222 «Медицина» є важливим кроком для тих студентів, хто прагне стати лікарями-професіоналами не тільки в Україні, а і за її межами. Одним із ключових аспектів успішної підготовки до Крок 1 студентів-медиків є ретельне вивчення новітніх матеріалів: англійська база

тестів, різні методичні посібники, онлайн тести, попередній досвід, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дане питання, наразі дуже актуальне. Дослідженням підготовки до Крок 1 з англійської частини займалися багато дослідників. Це питання розглядали такі вітчизняні дослідники як Кир'ян Т., Довгаль Г., Булах І., Войтенко Л., Мруга М..

Проблему різноманітності, інформативності та ефективності вправ досліджували як вітчизняні, так і закордонні вчені, а саме: Гез Н., Николаєва С., Рогова Г., Фоломкина С., Copland F., Tragant E. та багато інших. Такі дослідники як В. Бухбіндер, П. Гурвич, М. Ляховицький займалися вивченням питання типологічної системи вправ. Але, незважаючи на велику кількість праць, питання ефективної системи вправ до підготовки Крок 1 з англійської частини студентів-медиків залишається досить актуальним.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є проаналізувати існуючі типи вправ, завдань та визначити найефективніші завдання до підготовки Крок 1 з англійської частини на прикладі спеціальності 222 «Медицина» у ЗДМФУ, а також запропонувати стратегію підготовки і зразки вправ на прикладі фахового тексту «Mumps».

Виклад основного матеріалу. 30.02.2018 року до ліцензійного іспиту «Крок 1. Охорона здоров'я» для вітчизняних студентів-медиків було включено англійський субтест, відповідно до Листа МОЗ України від 29.06.2017 року № 08.1-30/17662 «Про визначення рівня компетентності з іноземної мови професійного спрямування у студентів, громадян України, які навчаються за спеціальностями «Стоматологія», «Фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я»[1].

Зміст інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок 1» для спеціальності 222 «Медицина» структурований за переліком дисциплін з певним відсотком: Біологія (6–8%); Нормальна анатомія (9–11%); Гістологія (4–61%); Нормальна фізіологія (13–17%); Біологічна хімія (13–17%); Патологічна фізіологія (13–17%); Патологічна анатомія (10–14%); Мікробіологія (7–9%); Фармакологія (11–15%).

З 2018–2022 рік англійський субтест був представлений у вигляді тестів за попередньо визначеними 9-ти дисциплінами. Кількість тестів та їх лексико-граматичне наповнення кожного року змінювалась. З 2023 року англійський субтест складався з двох частин. Перша частина була представлена текстом загально-медичного плану та десятьма тестовими питаннями до нього. Друга частина включала 50 окремих тестових питань за 9-ма визначеними профільними дисциплінами.

Підготовка до ліцензійного іспиту «Крок 1» спеціальності 222 «Медицина», з нашої точки зору, повинна бути системною, а саме, аудиторна

робота студентів та самостійна, причому остання повинна превалювати. В умовах воєнного стану в Україні процес навчання відбувається дистанційно, але це не впливає на якість отриманих знань, умінь та навичок студентів. В медичних вишах дисципліна іноземна мова за професійним спрямуванням (ІМПС) вивчається протягом другого курсу, що дозволяє студентам-медикам оволодіти певними знаннями з граматики та фахової лексики, що в свою чергу допомагають сформулювати гарний фаховий лексичний запас який забезпечить базис до успішного складання англійської частини. Також створені відповідні команди на платформі TEAMS, а саме «підготовка до Крок1», де студентам раз на тиждень завантажуються відповідні тести на іноземній мові. Протягом року, студенти-медики можуть безпосередньо тренуватись на електронних ресурсах центру тестування за своїм фахом. Перед складанням іспиту Крок1 в березні проводиться додаткова начитка з предметів, що дозволяє refresh knowledge.

Підготовка з англійської частини студентів-медиків проводиться на кафедрі іноземних мов ЗДМФУ за певним графіком. Інтеграція фахових знань студентів-медиків полягає в впевненому використанні інформації з основних 9-ти дисциплін під час іншомовної підготовки. З цією метою навчальний зміст дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» містить матеріал з біології, нормальної анатомії, гістології, нормальної фізіології, біологічної хімії, патологічної фізіології, патологічної анатомії, мікробіології, фармакології.

Зараз більш детально розглянемо саме процес формування певних комунікативних компетенцій у студентів-медиків 3 курсу навчання з дисципліни ІМПС: підготовка до «Крок 1» англійський субтест. Базисом цієї підготовки є читання загально-медичного тексту. Студенти-медики повинні, насамперед, вміти працювати з інформацією за фахом; знаходити головне та другорядне; розпізнавати опорні слова та вирази; знаходити правильні відповіді на конкретні питання; аналізувати відповідний інформаційний матеріал.

Англійський субтест з ліцензійного іспиту «Крок 1» спеціальності 222 «Медицина» є багатоконпонентним. Ми вважаємо, що підготовка до цього аспекту повинна бути комплексна, покрокова, що дозволить студентам-медикам швидко опрацювати й зрозуміти іншомовну інформацію. На наш погляд, успіх складання англійської частини іспиту безпосередньо залежить від знання студентами-медиками фахових дисциплін. В даному випадку, англійська мова виступає лише як засіб до перевірки 9ти фахових дисциплін. Таким чином, щоб отримати позитивні результати з підготовки до складання англійської частини необхідно плідно співпрацювати з клінічними кафедрами університету.

Щодо системи вправ та завдань, кафедра іноземних мов ЗДМФУ пропонує широкий спектр підготовчих матеріалів, які включають велику кількість різнорівневих загально-медичних текстів та комплексів вправ, що дозволяють удосконалити набуті знання з ІМПС, поглибити й повторити засвоєний фаховий лексичний і граматичний матеріал, а також успішно виконати тестові завдання. Основним елементом підготовки є загально-медичний текст і відповідно процес читання. Читання тісно пов'язане з розумінням тексту і є складним розумовим процесом [2, с. 144].

Основним завданням викладача є підбір певних методів навчання для створення умов ефективної підготовки студентів, які зможуть творчо мислити, застосовувати на практиці отримані знання й уміння [3, с. 154].

Пропонуємо на розгляд невеликий уривок з тексту «Mumps» та приклади завдань до нього: **Mumps** is an illness caused by a type of germ called a virus. When someone has mumps, the virus is in saliva. Coughing or sneezing can release tiny droplets with the virus into the air. You can get the virus by breathing in tiny droplets or by touching a surface where droplets have landed and then touching your face. You also can pick up the virus from direct contact, such as kissing or sharing a water bottle. It usually affects the glands on each side of the face. These glands, called parotid glands, make saliva. Swollen glands may be tender or painful. There are three pairs of major salivary glands – parotid, sublingual and submandibular. Each gland has its own tube (duct) leading from the gland to the mouth. Symptoms of mumps show up about 2 to 3 weeks after exposure to the virus. Some people may have no symptoms or very mild symptoms. The first symptoms may be similar to flu symptoms such as: fever, headache, muscle aches, loss of appetite, tiredness. Swelling of the salivary glands usually starts within a few days. Symptoms may include: swelling of one or both glands on the sides of the face, pain or tenderness around the swelling. Less often, swelling of glands below the floor of the mouth. A common symptom of mumps is painful swelling on one or both sides of the face.

Choose the correct variant:

1. Blood fights infections, keeps our body temperature the same and carries chemicals that control body functions.

- A. True
- B. False
- C. Not given

2. Blood is a fluid matter.

- A. True
- B. False
- C. Not given

3. What system do leucocytes play an important role?

- A. nervous system
- B. immune system
- C. circulatory system
- D. endocrine system

4. What is mumps?

A. is an illness caused by a type of germ called a fungus.

B. is an illness caused by a type of germ called a virus.

C. is an illness caused by a type of germ called a bacterium.

D. is an illness caused by a type of germ called a strain.

На розуміння тексту подаються тестові питання від простого до більш складного, а саме вибір на ствердження правда чи ні, відповіді на питання та ствердження.

Наступне завдання спрямоване на відпрацювання лексики, наприклад: Complete the abstract with the proper words or word combinations from the box:

contagious, items, unwashed hands, virus, spread

Mumps is caused by a ... . A person can ... mumps by coughing, sneezing, or talking. It can also be spread by sharing ... such as cups and utensils. And by touching objects with ... that are then touched by others. It is likely that mumps is ... before swelling occurs and up to 5 days after the swelling begins.

Такі завдання дозволяють студентам-медикам ефективно відпрацьовувати лексичні навички.

Наступні 2 завдання спрямовані на повторення та закріплення знань з латини та грецьких терміноелементів (ТЕ), що складає 75% фахових лексичних одиниць, наприклад: Match the Greek terms with their English common names.

Greek TE	English common names
parotis, otidis f	pain, ache
inflammatio, onis f	disease
morbis, i m	inflammation
cutis, is f	N specialist
symptoma, atis n	sweat
sudor, oris m	mumps
parotitis, itidis f	swelling
otologus, i m	symptom
oedema, atis n	skin
dolor, oris m	parotid gland

Match the words to form phrases and translate them:

1. painful swelling 1. specific a. swelling
2. swollen glands 2. painful b. glands
3. direct contact 3. swollen c. droplets
4. tiny droplets 4. direct d. medicine
5. specific medicine 5. tiny e. contact

Table 1

-ate – суфікс дієслів: rotate, demonstrate, locate.
-able, -ible – суфікси, що утворюють прикметники від основи дієслова: comparable, available, considerable, comfortable.
Read and translate the following words, pay attention to the suffixes:
1. calculate, radiate, operate, regulate, estimate,
2. changeable, eatable, variable, repairable, questionable, reasonable, extensible, workable, predictable, unpredictable, comparable, hospitable, inhospitable

Наступні 3 вправи спрямовані на розуміння загально-медичного тексту за видами читання (ознайомчого, вивчаючого, проглядового та пошукового), наприклад: Answer the following questions: What is the title of the text? What is this text about? What causes mumps? What are the main symptoms of this disease? What is the treatment of the mumps?

Find the following information in the text and present it:

- ways of getting virus
- pairs of major salivary glands
- the first symptoms of mumps
- specific medicine for mumps

Make a brief overview of the mumps according to the proper plan (about 10–12 sentences):

- definition of mumps
- the main symptoms
- methods of diagnostics and treatment

Робота з запропонованим текстом завершується тестовим завданням, де студенти можуть перевірити себе на оволодіння фахової лексики, наприклад:

Choose the best word which completes each of these sentences:

1. Mumps is an illness caused by a type of germ called a ... .

- A. germ
- B. virus -
- C. infection
- D. bacterium
- E. bacillus

2. A common symptom of mumps is painful swelling on one or both sides of the ... .

- A. chin
- B. nose
- C. face -
- D. tongue
- E. mouth

І на завершальному етапі підготовки пропонуємо 2 вправи на словотворення і одну на розуміння фахової лексики, наприклад:

Choose the correct word.

1. Swollen/swelling glands may be tender or painful.

2. You also can pick up the virus from direct/directed contact, such as kissing or sharing a water bottle.

Word-formation (Table 1).

Match the conditions (1–5) with the affected organs (a-e).

- 1. hepatitis a. kidney
- 2. pneumonia b. liver

3. nephritis c. urinary bladder

4. ulcer d. lung

5. cystitis e. stomach

Такі види вправ дозволяють повторити та вивчити основні префікси, суфікси, навчитись розрізняти частини мов, що сприяють формуванню та розвитку активного словникового фахового запасу у студентів-медиків і допоможуть останнім успішно скласти англійську частину іспиту Крок 1.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ми проаналізували існуючі типи вправ, завдань та визначили найефективніші завдання до підготовки Крок 1 з англійської частини на прикладі спеціальності 222 «Медицина» у ЗДМФУ, а також запропонували стратегію підготовки до складання ліцензійного іспиту Крок 1 і зразки вправ на прикладі фахового тексту «Mumps». Всі ці завдання підпорядковані основній меті: зрозуміти інформацію, подану в ситуативній задачі англійською мовою, швидко проаналізувати її зміст й обрати правильний варіант відповіді [4, с. 6]. Наведені приклади завдань, безумовно, не вичерпують усього розмаїття форм, засобів і методів роботи при підготовці майбутніх лікарів до ліцензійного іспиту Крок 1.

Список використаної літератури:

1. Про визначення рівня компетентності з іноземної мови професійного спрямування у студентів, громадян України, які навчаються за спеціальностями «Медицина», «Стоматологія», «Фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я»: Лист МОЗ України від 29.06.2017 року № 08.1- 30/17662.
2. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному ВНЗ. К.: Фірма «ІНККОС», 2005. 315 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у навчальних закладах: [підручник]. К.: Ленвіт, 2002. 328 с.
4. Foreign Language Proficiency Test: «Krok 1. Medicine»: manual / O.M. Bieliaieva, O. V. Hordiienko., Yu.V. Lysanets et al., edited by O.M. Bieliaieva. Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. 328 с.

Trehub S., Liushynska H. A system of exercises for the formation of strategies for understanding professional information in the process of preparing medical students for the Step 1 exam (English subtest)

The article is devoted to the features of preparation for the integrated licensing exam Step 1 on the English subtest of specialty 222 "Medicine" and the analysis of existing types of exercises. The subject of the study is a certain system of exercises that will allow medical students to form the ability to process professional foreign language information and perform tasks of varying complexity using the example of the general medical text "Mumps" and tasks to it. The emphasis is on structured and step-by-step preparation for the exam. Each stage involves the acquisition of a certain vocabulary on the topic of the text; processing of the general medical text; performing post-text exercises of varying levels of complexity, namely from simple to more complex; tasks in the form of a test and exercises on word formation. This structure and presentation of the educational material provides a good basis for the formation, development and implementation of the acquired knowledge of vocabulary and grammar in preparation for the English subtest of the licensing exam "Step 1" in specialty 222 "Medicine". The growing demand for preparation for the exam and the complication of the latter with each passing year are determined. The importance of forming cooperation on this issue with clinical departments is emphasized. The features of the use of post-text exercises are characterized. Various types of lexical and grammatical exercises, tests of varying levels of complexity aimed at understanding and isolating certain information when working with a general medical text by specialty are analyzed. The importance of using tasks with Latin language components, namely clinical term elements, which help to form a powerful active professional vocabulary in medical students is especially emphasized. The article pays special attention to the test learning method and the TEAMS platform, which allows medical students to effectively practice certain lexical and grammatical phenomena remotely. In our opinion, the above-described strategy for preparing future doctors for the English subtest of the Step 1 licensing exam in specialty 222 "Medicine", the proposed work with a general medical text and the corresponding system of exercises allow the latter to learn to understand, analyze professional information in four types of reading in a short amount of time and quickly choose the correct answer.

Key words: medical students, licensing exam Step 1, English subtest.